

Musikaalista Suruttomat.

Automaatio astui näyttämölle

Teatterielämys on monen asian summa. Näyttelijöiden työskentelyä tuetaan paitsi puvustuksella ja lavasteilla, myös valo- ja äänitekniikalla. Digitalisoinnin myötä valojen ja äänen ohjaus on tullut monipuolisemmaksi ja vaivattommaksi.

Teksti: Virpi Hopeasaari © Kuvat: Veli-Matti Parkkinen ja TTT

Tampereen Työväen Teatterin ohjelmistossa on paljon musikaaleja. Syksyn uutuus on **Minna Canthin** näytelmän Työmiehen vaimo pohjalta toteutettu suurmusikaali *Suruttomat*.

Suruttomat on yksi teatterin laajimpia produktioita ja se on asettanut aivan erityiset vaatimukset myös ääni- ja valotekniikalle. Musikaalissa Hedcomin syksyllä toimittama uusi **DiGiCon D5T**-äänimikseri onkin heti päässyt näyttämään mahdollisuutensa.

”Suruttomat olisi ollut mahdotonta toteuttaa vanhalla analogisella äänipöydällä, jonka kanavat eivät edes olisi riittäneet. Uusi digitaalinen D5T sisältää 96 kanavaa, joista nyt vain kolme on jäänyt vapaiksi. Kokonaisuuteen liittyy myös D1-lisäkonsoli, joka tuo mukaan 56 lisäkanavaa”, kertoo Tam-

pereen Työväen Teatterin äänisuunnittelija **Jarkko Tuohimaa**.

Lisäkonsoli toimii samalla myös back-up-varmistuksena.

”Teatterissa kaiken on toimittava varman päälle. Esitykset eivät saa peruuntua, ja siksi mahdollisuus tietokoneiden kaatumiseenkin on otettava huomioon. Esimerkiksi englantilaisissa teattereissa back-up-laitteistot ovat hyvin yleisiä”, Tuohimaa perustelee.

Äänimiksaus vaivattomampaa

Tuohimaan ja kollegansa **Affe Käki-lehdon** työ miksauspöydän takana on nyt huomattavasti vaivattomampaa kuin ennen. Haluttuun lopputulokseen pääsemiseksi ei kaikkia säätöjä tarvitse esimerkiksi näytelmän vaihtuessa tehdä joka kerta uudelleen,

vaan järjestelmän muistiautomaattikka taltioi koko miksausksen seuraavaa näytöskertaa varten.

”Jokaiselle musiikkikappaleelle voidaan luoda lähtökohta, joka pysyy aina samana ja helpottaa uuteen kappaleeseen reagoimista. Samoin esimerkiksi musiikin tyylilajin muuttuminen kesken kappaleen, siirtymät kaiuttimista toisiin ja tehosteiden ohjaaminen onnistuvat vaivatta, toteaa Tuohimaa.

Tärkeä valintakriteeri, jonka perusteella päädyttiin nimenomaan **DiGiCon** laitteistoon, on sen hyödyntäminen kaksinajossa. Käkilehto hoitaa toisella konsolilla langattomat mikrofonit ja Tuohimaa toisella orkesterin ja tehosteet.

Uuden järjestelmän käyttöönotto on sujunut ongelmitta, sillä käyttöliittymä mukaillee jossain määrin analogisen laitteiston käyttöliittymää. Entistä parempaa on kuitenkin esimerkiksi se, että eri kanavalohkot on helppo saada näkyville ilman, että käyttäjä joutuu kulkemaan monen vaiheen kautta.

Äänielämys yleisölle

Samassa yhteydessä teatterin mikrofonikaapelointijärjestelmä uudistettiin.

Vanha, paljon päällekkäisiä kaapelointeja sisältävä analoginen kaapelointi korvattiin yhdellä valokuitukaapelilla.

”Pääsimme eroon pitkistä johdoista ja analogisista kytkentätauluista. Nyt tarvitaan vain langattomat mikrofonit ja näyttämöräkki sisääntulokanavineen”, Tuohimaa kertoo.

Uusi kaapelointijärjestelmä parantaa äänen laatua, kun mikrofonilinjoiden häiriöt poistuvat. Kokonaisuudessaankin uudet ratkaisut tarjoavat yleisölle entistä täydellisemmän ja tasalaatuisemman äänielämyksen.

”Esimerkiksi *Suruttomissa* 10 hengen orkesteri ei soita lainkaan näyttämöllä, vaan takana kulisivarastossa metallioven takana studionomaisessa tilassa. Laitteiston kautta orkesterin äänen laatu saadaan optimoitua. Vaikka digitaalisesti tuotettua ääntä usein haukutaan kalseaksi, tässä **DiGiCon** ratkaisussa ei sellaista voi havaita, niin hyvältä kokonaisuus kuulostaa”, vakuuttaa Tuohimaa.

Sekä äänisuunnittelijoiden työhön että yleisön kokemaan elämykseen vaikuttaa myös samaan Hedcomin toimitukseen kuulunut **Digi Tracksin** 56-raitainen kovalevyäänitysjärjestelmä. Se mahdollistaa esimerkiksi

näytelmän harjoittelemisen orkesterin kanssa, vaikka orkesteri olisi läsnä vain kovalevytallentimella.

”Järjestelmä tuo varmuutta myös esitystilanteeseen. Jos esimerkiksi orkesteri ei voisikaan toteuttaa jotain osa-aluetta elävänä, sama illuusio saadaan silti luotua tallentimelta saman orkesterin soittamana.”

Monipuolinen valo

Valojen ohjauksessa digitaalisuus on ollut jo pidempään trendi teatterimaailmassa. Tampereen Työväen Teatteri uusi tänä syksynä suuren näyttämön valonohjauskaluston. Hedcomin toimittamat kaksi **Vectorin** digitaalista valopöytää tuovat valojen ohjaukseen uusia mahdollisuuksia.

”Näytöksien ohjelmointi on entistä helpompaa ja monipuolisempaa, sillä kaikkien valaistuslaitteistojen eri parametreihin pääsee vaivattomammin käsiksi. Uuden laitteiston hankkimisen tärkein syy oli työn helpottaminen ja sitä kautta entistä viimeistellympi lopputulos”, kertoo valosuunnittelija **Esko Suhonen**. Hän huolehtii kollegansa **Anssi Halisen** ja kolmen valomiehen kanssa suuren näyttämön valoista.

Tampereen Työväen Teatterin näyttämöä ohjataan DiGiCo D5Theater -äänipöytäjärjestelmällä.

Suurella näyttämöllä on mm. 400 valonheitinlinjaa ja lisäksi suuri liikkuva kalusto. Jokaista heitintä täytyy voida ohjata useilla parametreilla: esimerkiksi eri suunnissa kääntäen, himmentäen ja värejä kontrolloiden.

”Nyt kaikki voidaan hoitaa suoraan ohjauspöydästä, ja sama henkilö pystyy hoitamaan useampia tilanteita yhtä aikaa. Tarvittaessa esimerkiksi värimiksauksen voi tallentaa ja toistaa samanlaisena tai joiltakin osin erilaiseksi muokattuna”, kuvailee Suhonen.

Veitsentarkkaa ohjausta

Lisää tunnelmaa esityksiin saadaan luotua niin ikään uusilla Hedcomilta hankituilla spottityyppisillä valonheittimillä. Ne edustavat täysin uutta teknologiaa ja mahdollistavat esimerkiksi

tarkan veitsirajauksen, joka on aiemmin ollut mahdollista vain profiiliheittimillä.

”Nyt veitsirajauksia voidaan tehdä suoraan ohjaamosta myös ansaissa olevilla heittimillä, mikä ei ollut ennen mahdollista. Valovoima on uusissa heittimissä entistä suurempi.”

Suhonen korostaa nimenomaan tarkkan valo-ohjauksen ja valointensiteetin merkitystä erilaisten tunnelmatilojen luojana esityksen eri vaiheissa.

”Valon tehtävänä on tukea esiintyjien työskentelyä ja rajata näyttämön tapahtumia.”

Varmaa toimintaa

Valopöydistä pienempi toimii suuremman varajärjestelmänä. Uudet ohjauspöydät kuuluvat samaan perheeseen entisten, nyt pienemmille näyttämöille

siirrettyjen valopöytien kanssa. Tarvittaessa myös vanhat pöydät voivat näin ollen toimia varajärjestelminä.

Suruttomat ja siitä eteenpäin kaikki uudet tuotannot on toteutettu Vectorin järjestelmällä. Oman työnsä vaatii kuitenkin vanhojen, jo kertaalleen toteutettujen, mutta vielä ohjelmistossa olevien esitysten siirtäminen Vectorille.

”Hedcomin tuotetuki on ollut suureksi avuksi. Muutoinkin Hedcomin tarjoama koulutus uuteen järjestelmään on tärkeää, jotta saamme siitä kaiken hyödyn irti”, toteaa Suhonen.

”Ylipäänsä on tärkeää, että Hedcom tuntee talomme tarpeet ja pitää meidät ajan tasalla laitteistojen kehityksestä”, lisää Jarkko Tuohimaa. ☺

Integroitu äänityöasemajärjestelmä Ouluun

Oulun kaupungin teatterin suuri näyttämö on käynyt läpi perusteellisen peruskorjauksen, jonka yhteydessä myös näyttämötekniikka uusittiin.

Teksti: Virpi Hopeasaari

Kuva: Oulun Kaupunginteatteri

Uutuuksia Prolyteltä

Prolyft-ketjunostimet

Prolyte-tuoteperhe jatkaa kasvamistaan. PLASA 2004 -messuilla esiteltiin Prolyft-ketjunostimet.

Prolyft Performance -nostimet on suunniteltu erityisesti live- ja esityskäyttöön. Nostimia on kokoluokassa 250–2000 kg.

Nostimissa on sisäinen, suljettu kytkin, joka on vain huollon säädettävissä. Lisäksi niissä on pyörivä koukku sekä ylä- että alaketjussa.

Prolyft-ohjaimet

Modular-sarjan ohjaimet perustuvat master/slave-systeemiin.

Master/slave-ohjain on 4-tie-ohjain, joka täyttää kaikki IEC-, EMC- ja BGV-määräykset. Master-ohjaimen voi liittää 3 slave-ohjainta luoden 16-kanavaisen ohjaimen. Näitä järjestelmiä voidaan kytkeä rinnan 4 kpl, jolloin saadaan 64-kanavainen systeemi.

Basic-sarjassa on yksinkertainen suoraohjaus, jossa on joko 4-tai 8-kanavainen ohjain.

Esivalinnat jokaiselle nostimelle erikseen, oikosulkusuoja sekä ohjaukselle että suoralle jännitteelle, hätäseis-painike ja 19” 4U -rakenne tekevät siitä yksinkertaisen ja luotettavan kokonaisuuden.

Saatavana on myös 1- ja 2-kanavaiset ohjaimet.

Softsteel®

Lisäksi Prolyte toi markkinoille uuden päällysteraksin. Prolyte softsteel® on tulenkestävä. Softsteel®:ssä on normaali ulkokuori, mutta sisällä polyamidin tilalla on teräsvaijeri. Teräsvaijeri on kierretty 25 kertaan päällysteraksin sisälle. Softsteel® on yhtä taipuisa kuin normaali kuormaliina, mutta kestää tulta paremmin.

Lisätietoja:

Hedcom
Pekka Rytilahti
Puh. (09) 6828 4642
pekka.rytilahti@hedcom.fi

Tampereen Työväen Teatterin ääni- ja valojärjestelmä:

ÄÄNI

Digico D5Theater äänipöytäjärjestelmä sisältäen:

- D5T ohjauskonsoli/ DSP-proessori sis. EFX-optio, Matrix Group optio
- D1Live ohjauskonsoli/ DSP-proessori sis. EFX-optio
- Stage rack-näyttämön liitäntäyksikkö
- 2 kpl Local rack-tarkkaamon liitäntäyksikköä

VALOT

Valonohjaus:

- Compulite Vector RED valonohjauspöytä
- Compulite Vector GREEN valonohjauspöytä

Lisäksi:

- 2 kpl Clay Paky Stage Profile Plus SV efektiheitin
- 12 kpl Altmann Lichtoptic APZ 112 profiiliheitin

Lisätietoja:

Hedcom
Kari Lehtonen (ääni)
puh. (09) 6828 4632
kari.lehtonen@hedcom.fi

Pauli Tervo (valo)
puh. (09) 6828 4641
pauli.tervo@hedcom.fi

